

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Thomæ Goodwini Moses & Aaron Seu Civiles & Ecclesiastici Ritus Antiquorum Hebræorum

Godwin, Thomas

Bremæ, MDCCX

VD18 12442798

Cap. III. De Collegio seu Consessu Civili, quas personas id requisiverit.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18703

CAP. III.

De Collegio seu Confessu Civili, quas
personas id requisiverit.

I. **H**omines possunt multis in rebus incurrere in Legem Dei, etsi non in pœnam hominum. *Non ulcisceris, & servabis rancorem.* Levit. XIX. 18. Quod Judæi ita exponunt: *Ulcisci est negare quidquam petenti, qui antea beneficium negavit alteri. Rancorem servare; alicui, qui antea detrectavit benefacere, beneficium præstare cum exprobratione.*

II. Istud hoc illustrent exemplo: Si *Ruben* dicat *Simeoni*, commoda mihi securim tuam, & is respondeat, nolo. Deinde si *Simeon* indigeat securi, & dicat *Rubeni*, commoda mihi tuam securim, & tum regerat ei *Ruben*, ne expectes à me eam, quam mihi negasti. Hoc est ^{נקימו} *ul-
tio*. Rursus, si *Ruben* dicat *Simeoni*, commoda mihi tuam securim, & is referat, nolo; ac deinde, ubi *Simeon* mutuari velit securim à *Rubene*, qui reprimat: en accipe; non agam tecum, quemadmodum tu mecum. Hoc est ^{נטייר} *rancoris servatio*. Uterque hic impingit in Legem Dei, etsi non in plagam hominum.

III. In cunctis judiciis civilibus quinque personæ sunt. 1. *Judices*. 2. *Officiales seu regentes*. 3. *Advocati*. 4. *Scribe*. 5. *Tæstes*.

IV. In

IV. In supremo iudicio, seu *Sanhedrin*, erat quis caput omnium *Judicum* reliquorum, Hebr. נָשִׂיךְ, Græcè ἀρχων Princeps.

V. *Testium* minimum duo erant (1) *Deut. XIX. 15.* Si fuerunt falsi, *talione* (2) *repercussi* sunt, h. e. eâdem pœnâ, quam machinati erant in fratrem, *Deut. XIX. 19. Scribarum*, seu *Notariorum*, duo (3) erant; alter stabat ad dextram, ut scriberet

(1) Unus quoque testis admissus est in *Sotâ*, h. e. muliere adulterii reâ, ne aquam amaram visceribus immittere cogeretur, item in *junice* decollanda, ne id fieret. Cæterum unicus testis, si non fuerit ineptus ad dicendum testimonium, eatenus in pecuniariis admittitur, ut is, in quem dicit, ad iuramentum adigatur. *Junius ad Deut. XIX. 16. not. 6.* putat in religionis negotio suffecisse etiam unum *tellem*. Vid. *Cocc. Matc. c. 1. §. 7. not. 21.*

(2) Hæc *talio*, quamvis in aliis idem genus pœnæ & supplicii requirat, in quibusdam tamen id non observatur; ut qui dolo malo falsum testimonium in sacerdotalem virginem dixerit, quod scortata sit, non, ut illa, crematur, sed ut adulter laqueo necatur. Præterea, si quis testatus fuerat, alterum meritum esse exilium in asylo, non jussus est exulare, sed XL. plagis contusus. Deinde si quis testabatur, alterum meruisse XL. plagas, non totidem, sed LXXX. recepit. Vid. *ibid.* Reliqua de testibus habes *Cocc. Sanh. c. 3. §. 6. cum not. & c. 4. §. 5. & c. 5. & c. 7. §. 5.*

(3) Hi *Scribe* vocantur סופרי הדין *Scribe Judicum* & ab aliis putantur tres fuisse. Vid. *Cocc. Sanh. c. 4. §. 3.* Ne mirêre Lector, quod hic unico *Coccejo* uti videar; quod lubens facio, partim, quia is vir plurimum præstitit in *trakt. Sanhed.* primusque nucem fregit; partim, quia ejus verba pondera, & quæcunque statuit, aheni fundamenti, non tantum mihi postremo, sed viris è primo ordine, esse videntur.

beret sententiam liberationis & quod dicebatur in defensionem partis; alter stabat à sinistra, ut exciperet sententiam condemnationis & partium accusationes. *Mos. Kots. in Sanbed. Drusius putat præter. Matth. XXV. Christum, loquentem de ultimo judicio, huc respexisse: statuet oves ἐν δεξιῶν αὐτῶν, hædos autem ἐξ ἐναντίων. Matth. XXV. 33.*

VI. *Officiales* semper erant præsentés, ut exquerentur sententias *Judicum*: quapropter virgas & lora hinc illinc ferebant, quemadmodum Consulibus Romanis virgarum fasces cum securibus præferebantur, ad promptiorem justitiæ executionem. *Mos. Kots. in Sanb. Hebræis vocantur (4) שוטרים, tōis LXX. subinde Γεγραμμένους, Belgis*

Gerechtsdienaren / Luth. Stock-Meister / Luca πειλάτος cap. XII, 58. Quum vadis cum adversario tuo ἐπὶ ἀρχόντου ad supremum magistratus caput, in via da operam, ut libereris ab eo, ne fortè pertrahat te ad Judicem, & Judex שופט tradat te τῷ πειλάτῳ τῷ שופט

Ff

Officiali

(4) Quales fuerunt δὲ שוטרים, vid. *Buxt. Lex.* Interpretantur quidam hanc vocem per שוליונים, quod vocabulum convenit cum Gallico *Geolier, carceris custos.* Vid. *Cocc. Sanb. c. I. §. 5. not. 25. Schopbetim* sunt ipsi *Judices* sedentes in domo *Judicii*, *schoterim* sunt gestantes virgam & lorum, stantes coram *Judicibus*, circumeuntes per urbem & cuncta ordinantes juxta decreta *Judicum.* Vid. *Maimon. in princip. Sanbedr. & Lexic. Mnemon. Burklini* in voc. שטר.

Officiali seu Moderatori, & Officialis conjiciat te in custodiam.

VII. *Advocatus* dicebatur בעל ריב *Dominus litis*. Stabat à dextra partis in jus vocatæ, ubi aut pro ea aut contra eam verba faciebat. *Stabit Dominus ad dextram egeni, ad salvandum à damnantibus animam ejus, Psal. CIX. 31. h. e. Dominus tuebitur causam ejus. Et Satanus stetit ad dextram Josue, Zach. III. 1. h. e. ad ipsum accusandum, aut causam ipsius disjiciendam. Quando Johannes ait i. Job. II. 1. Si quis peccaverit, habemus Paracletum: tum alludit ad hunc בעל ריב, seu Advocatum.*

VIII. *Judices* inquirebant decernebantque, & inquisitione factâ, sententia de causis per *Judicem* hoc modo ferebatur: *Tu N. Innocens es: Tu N. obnoxius. (5) Tu Simeon justus es, Tu Ruben reus. Quâ sententiâ latâ, reus ad locum executionis tractus est. Quum judicabitur, exeat condemnatus, Ps. CIX. 7. Hebr. יצא רשע exeat improbus.*

IX. *Modus personarum sententiam ferentium* in plurimis terris discrepat. *Judæi* absolvebant homines & condemnabant simplici sententiæ prolatione. *Romani* sententiam suam ferebant tabellis, quas in urnam aut cistulam immittebant, huic rei paratam. Si quem absolvebant, tabellæ isti inscripsere literam A, quæ est prima litera in voce *Absolvo*; si quem condemnabant, miserunt in urnam literam C, in tabella exarata,

(5) Vid. hæc *Sarb. 6. 3. §. 7.*

tam, quæ est prima litera vocis *Condemno*; si autem res gravior esset, quàm ut sententia ferri posset, tum injecerunt alias tabellas notatas literis N, L. significantibus, (6) *Non liquet*, *Rosin. Antiq. Rom. l. 9. cap. 24.* Itidem Græci utebantur tribus in judiciis literis; Θ (7) nota erat *damnationis*, unde *Persius Sat. 4. vers. 13.*

Et potis es nigrum vitio præfigere Theta.

T, *absolutionis*; A, *ampliationis seu dilationis.*

X. Alii annotant condemnationis sententiam latam dando *lapillum atrum*, & *absolutionis* dando *lapillum candidum*; *Ovid. Met. 15.*

*Mos erat antiquis niveis, atrisque lapillis,
His damnare reos, illis absolvere culpâ.*

Ff 2

Hûc

(6) Hebræi simpliciter aut condemnabant, aut absol-
vebant, tamen etiam poterat quis dicere: אֵינִי יוֹדֵעַ
Non liquet mihi. Cocc. Sanb. c. 5. §. 5.

(7) Θ duas ob rationes præfixum putatur, aut quia ea
litera transfixi cordis speciem refert, aut quia per eam in-
digitabatur θίναιτΘ. Hinc *Virg.*

O multum ante alias infelix litera Theta.

Et Mart: Nôsti mortiferum prætoris Castrice signum;

Est operæ pretium discere Theta novum.

Fuit quoque alia litera, quæ infauſta fuit annunciavitque
laqueum, quia restem refert, scil. Græcorum ς, unde *Au-
son. in Eunum liguritorum*, cui laqueum apprecatur:

Miselle Doctor, ς tibi sit obscæno,

Tuumque nomen Theta sectilis signet.

Literâ T, salvi fuerunt, de quo signo in *Apocalypsi* men-
tionem fieri *Erasmus* ait. Pro ea tamen aliqui putant scri-
ptum interdum fuisse K, quo significatum sit καλός.

Huc videtur allusum esse Apoc. II. 17. qui vicerit, dabo ei ψῆφον λευκήν calculum album, h. e. absolvam ipsum & sententiam pro ipso feram die iudicii. (8)

XI. Nota hos tres loquendi modos; ἀναστῆναι εἰς κρίσιν surgere ad iudicium, ἀναστῆναι ἐν κρίσει surgere in iudicio, Ἐκαταδεδικασμῶ & ἐξελθεῖν exire condemnatus. Primus modus loquendi tribuitur Iudici iudicium habenti. Quum surgit Deus ad iudicium, Ps. LXXVI. 10. h. e. ad exercendum iudicium. Secundus tribuitur ei, qui in iudicio causam vincit. Viri Ninivite ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει surgent in iudicio cum hac etate, Matth. XII. 41. h. e. iustiores declarabuntur

(8) Quod in istiusmodi sententiis ferendis usi fuerint Græci lapillis atris & candidis, patet ex exemplo, quod Plut. in apophth. de Alcibiade refert; unde ille mos loquendi fluxit, cum Græci ψῆφῶ & ψηφίζεσθαι adhibent pro voce suffragium, & suffragium dicere. Præterea sententiam tulere interdum lapillis terebratis, qui mortis, aut integris, qui vitæ nota fuerunt. Vid. Brigham. Apoc. II. 17. Candidus aut integer calculus dicitur εὐζύστα ψῆφῶ calculus servans; calculus autem ater vel terebratus ἀνοίεσθαι ψῆφῶ calculus damnans. Athenienses aliam condemnationis formam usi sunt, si quem in exilium eijcerent, nempe testulis, aut olivæ foliis, vocaruntque eam condemnationem ὀστρακισμόν aut πεπελισμόν, ἀπὸ τῆς ὀστράκης à testula, & ἀπὸ τῆς πεπέλης à folio. Differebat autem Exilium propriè ita dictum ab Ostracismo Atheniensium, & Petalismo Syracusanorum; nam Ostracismus erat annorum decem, Petalismus annorum quinque exilium. Exilio propriè ita dicto damnati, qui flagitia commiserant, Ostracismo verò, quorum potentia suspecta erat, vel qui virtute, opibus, populi favore, & clientium multitudine, cæteris præcellabant. Vid. Scalig. proleg. in Euseb. Job. Meursium lib. 5. Attic. Lect. aliosque.

buntur hâc generatione. Tertius tribuitur *condemnato*. Ps. CIX. 7. *Exeat condemnatus*, seu *improbus*. *Non stabunt improbi in iudicio*, Psal. I. 5. Similis loquendi mos usitatus fuit Romanis; *stare in Senatu*, *causâ cadere*. Puto tamen hunc Romanum loquendi morem sumptum esse ab ipsorum Gymnasiis, ubi positura corporis, quâ quis parabat se defendere & digladiari cum adversario, vocabatur *Status*, aut *Gradus*; *ut cedere de Statu*, *Gradum vel Statum servare*. (†) Et sic à Gymnasiis ad *Judicia* hæ dictiones traductæ sunt.

Ff 3.

CAP.

(†) *Status*, si substantivè sumitur, [1] est locus quem sibi quisque in dimicando capit. [2] Per metaphoram in *decertationibus forensibus* Ciceroni *status* dicitur, id in quo *defensor primum insistit ad repugnandum*; similiterque id Græci *στάσιον* appellant ab *ἵσταμαι*. Paulus verò priori sensu sæpissime voculam *στάσιον* stare, item *σῆκειν* firmiter stare, pro ἀνδρῶν ἕνεκα, *negotiorum* ἐν τῷ πῶσι, *viriliter & fortiter agere*, & *immoto gradu stare in fide*, usurpat. 1. Cor. XVI. 13. Eph. VI. 13. 14. Hinc & vult nos esse ἰδρωσὶς ἰσχυρὰς ἀμετακινήτους, *stabiles & immobiles*, 1. Cor. XV. 58. scil. in *tentationibus & certaminibus* cum *Diabolo & Mundo*, quem *fide vincimus*, non facientes *eius voluntatem & morem*. 1. Job. 11. 13. & V. 4. Quid autem est *Mundus*? Est ea *observabilis multitudo*, quæ non ad *Deum*, tanquam *unicam Veritatem & Rem*, sed ad *Umbras*, ad *dignitates*, *gloriam*, *honorem*, *opes & voluptates* *invitat*, & *vocat*, dum *Ecclesia à Mundo avocatur*.

CAP. IV.

De Numero Curiarum Civilium.

I. **J**udiciorum civilium duo erant: סנהדרין גדולה *Synhedrion* seu Collegium magnum, aut *Senatus supremus*; & סנהדרין קטנה *Judicium* seu Collegium minus. Sic in genere apud Rabbinos ipsa distincta reperio. Et quamvis Collegium posterius insuper fuerit partitum, ut liquebit inferius, attamen antiquis ætatibus solummodò duo priora erant.

II. Istam distinctionem videtur noster Salvator Christus secutus, appellans *judicium minus*, κλειον *judicium*, & *majus*, συνέδριον seu *consessum majorem*, Quicumque irascitur fratri suo temerè, ὄχι ἔσαι τῆς κλειονας, *obnoxius erit iudicio*. Quicumque verò dixerit fratri suo *Raca*, *obnoxius erit Synedrio*, seu Collegio supremo. Quisquis autem dixerit, *fatue*, *obnoxius erit gehennæ incendio*, *Matth. V.*

III. In quibus verbis, quemadmodum est peccati gradualis adscensio, est [1] *ira*, passio animi. [2] *Raca*, quod non est grande aliquod convitium sed magis contemptus, & neglectus iudicium. *Chrysost. in hom. 16. in Matth. III.* [3] *Fatue* verò, convitiosum nomen; sic sunt adscendentes poenæ gradus: 1. *κλειον* & *judicium minus*. 2. *Senatus supremus*, & *judicium majus*. 3. *Ignis gehennæ*. (1)

IV. Ge-

(1) Christus *Matth. V. 22.* analogicè & metaphoricè loquitur, alludens ad duo Hebræorum iudicia & שופט

vivicom-